

Beleidsplan Burgerschapsonderwijs

St Aloysiusschool

Documentgegevens	
Documenteigenaar	Chantal van Remmerden, coördinator Burgerschap / Josette Groenewegen, directeur a.i.
Werkgroep Burgerschap	Chantal van Remmerden, Annalies Nieuwenhuis, Claire ter Horst
Versie	4.0 – geactualiseerd naar SLO-kerndoelen 2026
Datum	18-07-2026 (november 2022, juli 2023, januari 2025)
Instemming MR	28-08-2026
Evaluatie	Jaarlijks; integrale herziening uiterlijk 2029
Relatie met	Schoolplan, schoolgids, veiligheidsplan, anti-pestprotocol, meldcode, AVG- en IBP-beleid van Het Sticht

Inhoud

Voorwoord	3
Missie, visie en kernwaarden.....	4
Leerlingpopulatie	5
Burgerschap en de Vreedzame School	6
Wettelijk en inhoudelijk kader	7
De wettelijke burgerschapsopdracht	7
Sociale en maatschappelijke competenties	7
Diversiteit en samenhang.....	7
Uitwerking SLO kerndoelen en succescriteria	8
Doorgaande lijn aanbod per bouw	10
Opbouw door de school	12
Groep 1 en 2.....	12
Groep 3 en 4.....	12
Groep 5 en 6.....	12
Groep 7 en 8.....	12
School als democratische en veilige oefenplaats	13
Leerlingenraad.....	13
Leerlingmediatoren.....	13
Besluitvorming in de groep	13
Maatschappelijke participatie	13
Herstel na een conflict	13
Sociale veiligheid, inclusie en begrenzing	13
Rollen en verantwoordelijkheden	14
Monitoring opbrengsten en kwaliteitszorg.....	15
Wat we volgen	15
Beslisregels	15
Jaarcyclus 2026–2027.....	16
Professionalisering en borging	16

Voorwoord

De basiswaarden van de democratische rechtsstaat hebben, zoals de wetgever aangeeft, betrekking op vrijheid, gelijkwaardigheid en solidariteit. De basiswaarde vrijheid wordt bevorderd door aandacht voor vrijheid van meningsuiting en autonomie. Gelijkwaardigheid wordt bevorderd in de vorm van het gelijkheidsbeginsel en het afwijzen van discriminatie. Solidariteit wordt bevorderd door verdraagzaamheid, begrip en verantwoordelijkheidsbesef en het afwijzen van onverdraagzaamheid.

Onze schoolcultuur moet in overeenstemming zijn met deze basiswaarden. Onze school is een oefenplek waar leerlingen op een veilige manier hun burgerschapsvaardigheden kunnen oefenen en waar de leraren de basiswaarden voorleven.

De St. Aloysiusschool is een Vreedzame School. Dit programma voor sociale competenties en democratisch burgerschap vormt een belangrijke basis voor de manier waarop wij vrijheid, gelijkwaardigheid en solidariteit in de schoolgemeenschap voorleven en oefenen.

Daarnaast behandelen we maatschappelijke thema's, werken we aan goede doelen, stimuleren we eigen initiatief van leerlingen en besteden we aandacht aan belangrijke religieuze feesten en landelijke themadagen.

De St. Aloysiusschool wil een school zijn waar iedereen gezien en gehoord wordt en zich thuis kan voelen. Een oefenplaats voor leren en samenleven 'waar we op eigen wijze samen groeien'.

De St. Aloysiusschool geeft doelgericht, samenhangend en herkenbaar burgerschapsonderwijs. Vanuit onze katholieke identiteit, de vijf V's en de Vreedzame School leren leerlingen de democratische basiswaarden kennen, ervaren en toepassen. Het curriculum verbindt lessen, de schoolcultuur en echte participatie. Jaarlijks onderzoeken we of het aanbod is uitgevoerd en welke kennis, vaardigheden en ervaringen leerlingen hebben opgedaan. De uitkomsten gebruiken we om doelen, aanbod en pedagogisch handelen bij te stellen.

Dit plan beschrijft de schoolcontext, visie, doelen, doorgaande lijn, oefenplaats, monitoring en kwaliteitszorg. Het is richtinggevend voor team, leerlingen, ouders, MR en bestuur.

Bij de eerste versie van dit plan, heeft de werkgroep een Burgerschapsscan ingevuld die is besproken in het hele team. Resultaten van de besprekingen vormden de basis voor dit plan. Evaluatiemomenten hebben gezorgd voor aanpassingen.

Deze actuele versie (versie 4) is aangepast aan de nieuwe kerndoelen en beschrijft daarnaast hoe wij ons aanbod doelgericht, samenhangend en herkenbaar aanbieden en de resultaten monitoren.

Team St. Aloysiusschool

Missie, visie en kernwaarden

De St. Aloysiusschool is een katholieke school waar het kind centraal staat. De leerlingen groeien ieder op hun eigen manier, en altijd samen met de andere kinderen en de leerkrachten. We vinden het belangrijk dat kinderen in een veilige school met een prettige sfeer kunnen leren. De prestaties bij de kernvakken zijn belangrijk voor de ontwikkeling, zelfredzaamheid en het vervolgonderwijs. Daarnaast is het onze taak om een kind te helpen zich voor te bereiden op de maatschappij. Wij willen dat onze leerlingen na acht jaar weten wie zij zijn, wat zij kunnen én wat zij willen.

Wij werken daar aan volgens onze missie: 'Waar we op eigen wijze samen groeien; wij willen een gemeenschap zijn waarin ieder kind gezien, gehoord en uitgedaagd wordt. De school bereidt leerlingen voor om vrij, gelijkwaardig, verantwoordelijk en vreedzaam deel te nemen aan een pluriforme democratische samenleving. De katholieke identiteit voedt waarden als menselijke waardigheid, naastenliefde, verantwoordelijkheid en ruimte voor verschil. Deze waarden worden nooit gebruikt om de gelijkwaardigheid of vrijheid van anderen te beperken.

Onze visie is weergegeven in de 5 V's:

- **Vindingrijk:** De kernwaarde Vindingrijk betekent voor ons burgerschapsonderwijs dat leerlingen nieuwsgierig leren kijken naar maatschappelijke vraagstukken. Zij leren vragen stellen, informatie onderzoeken, verschillende oplossingen bedenken en kritisch nadenken over hun eigen ideeën en die van anderen.
- **Verbonden:** De kernwaarde Verbonden betekent voor ons burgerschapsonderwijs dat leerlingen leren luisteren naar anderen, verschillen leren waarderen en verantwoordelijkheid nemen voor de gemeenschap. Medewerkers leven deze houding voor en ouders worden als partners betrokken.
- **Vrije ruimte:** De kernwaarde Vrije ruimte betekent voor ons burgerschapsonderwijs dat leerlingen ontdekken wie zij zijn en leren een eigen mening te vormen en te uiten. Zij ervaren dat vrijheid samengaat met verantwoordelijkheid en dat de vrijheid van de één wordt begrensd door de rechten en veiligheid van anderen.
- **Vreedzaam:** De kernwaarde Vreedzaam betekent voor ons burgerschapsonderwijs dat leerlingen leren om respectvol met verschillen en conflicten om te gaan. Zij oefenen met luisteren, het voeren van een dialoog, het oplossen van conflicten en het zoeken naar oplossingen die recht doen aan alle betrokkenen.
- **Voorbereiding:** De kernwaarde Voorbereiding betekent voor ons burgerschapsonderwijs dat leerlingen kennis, vaardigheden en ervaringen opdoen die zij nodig hebben om actief deel te nemen aan de samenleving. Zij oefenen met inspraak, samenwerking en verantwoordelijkheid en ontdekken hoe zij vanuit hun eigen mogelijkheden kunnen bijdragen aan hun omgeving.

Leerlingpopulatie

De St. Aloysiusschool ligt in het centrum van het groene dorp Baarn, tegenover de kerk. Wij zijn een katholieke school en verwelkomen leerlingen met verschillende achtergronden. Op 1 februari 2025 telt de school 262 leerlingen, verdeeld over 11 groepen. De meeste leerlingen wonen in de directe omgeving, vooral in de postcodegebieden 3741, 3742 en 3743. De leerlingpopulatie is op sommige kenmerken relatief homogeen. Juist daarom vinden wij het belangrijk dat leerlingen op school doelbewust kennismaken met verschillende culturele, levensbeschouwelijke en sociaaleconomische perspectieven.

De schoolweging geeft een duidelijk beeld van de leerlingpopulatie: van een school met veel leerlingen met hoogopgeleide ouders, wordt meer verwacht dan een school met een complexere leerlingpopulatie in een achterstandswijk. Hoe lager de schoolweging, des te kleiner is het ingeschatte risico op onderwijsachterstanden. De schoolweging loopt van 20 tot 40, voor de St. Aloysius is de weging met 24,35 vrij laag. Naast de schoolweging heeft elke school een spreidingsgetal (3-9), voor de St. Aloysius 5,25. Hoe hoger dit getal, hoe groter de verschillen waarin leerlingen van elkaar verschillen wat betreft omgevingskenmerken. Dit kan gevolgen hebben voor niveauverschillen binnen de groepen en daarmee voor het lesaanbod en het omgaan met niveauverschillen.

Onze leerlingen groeien overwegend op in een omgeving waarin zij niet vanzelfsprekend dagelijks kennismaken met een grote verscheidenheid aan culturele, levensbeschouwelijke en sociaaleconomische perspectieven. Daarom organiseren wij in ons onderwijs bewust ontmoetingen met andere opvattingen en leefwerelden. Tegelijkertijd kunnen veel leerlingen complexe maatschappelijke onderwerpen onderzoeken. Dit vraagt om verdieping, kritisch denken en ruimte voor dialoog, met passende ondersteuning voor leerlingen die daarbij extra taal- of structuurhulp nodig hebben.

Burgerschap en de Vreedzame School

Onze school is een Vreedzame School. De school vormt een gemeenschap waar de hele schoolpopulatie kan oefenen met burgerschap: leerlingen, teamleden en ouders.

Wij hanteren de principes van de Vreedzame School als een soort grondwet van onze school. Dat is de wijze waarop we met elkaar willen omgaan in ons dagelijks werk en waar we ons gedrag aan willen toetsen.

De principes zijn:

- We luisteren echt om elkaar goed te begrijpen
- We geven elkaar opstakers
- We hebben een win-win houding
- We zijn rustig in de school
- We zijn zuinig op elkaars spullen
- Iedereen is gelijkwaardig
- We helpen elkaar als dat nodig is
- We zorgen ervoor dat iedereen zich fijn voelt

We willen leren van de fouten die we maken en we willen samen naar oplossingen zoeken. We hebben schoolregels en in de groepen maken we groepsafspraken. Positieve conflictoplossing is één van de hoofddoelstellingen van het programma.

De Vreedzame School beschrijft en levert een structureel aanbod van sociale en maatschappelijke competenties dat nodig is om te functioneren in een pluriforme democratische samenleving. In onze school functioneert een leerlingenraad en zijn er opgeleide leerlingenmediatoren.

Er is ruim aandacht in ons programma voor respect voor alle vormen van diversiteit. Het vermogen om je in een ander te kunnen verplaatsen en het belang van inclusie en bestrijden van uitsluiting en discriminatie komen sterk in het programma naar voren.

Eén van de pijlers van het programma is het helpen vormgeven van de school tot een oefenplaats voor democratisch burgerschap en actieve participatie. Leerlingen krijgen de ruimte eigen initiatieven uit te werken en de leerlingenraad vertegenwoordigt de school naar bijvoorbeeld de gemeente Baarn als het gaat om maatschappelijke onderwerpen die betrekking hebben op kinderen.

Wettelijk en inhoudelijk kader

De wettelijke burgerschapsopdracht vraagt dat het onderwijs respect voor en kennis van de basiswaarden van de democratische rechtsstaat bevordert, sociale en maatschappelijke competenties ontwikkelt, aandacht geeft aan diversiteit en de school als oefenplaats vormgeeft. Het aanbod moet doelgericht en samenhangend zijn; de schoolcultuur moet in overeenstemming zijn met de basiswaarden.

De wettelijke burgerschapsopdracht

De wet vraagt dat scholen leerlingen kennis en respect bijbrengen voor de basiswaarden van de democratische rechtsstaat. Voor de St. Aloysiusschool betekent dit dat vrijheid, gelijkwaardigheid en solidariteit niet alleen in lessen aan bod komen, maar ook zichtbaar zijn in de dagelijkse omgang en in de keuzes die de school maakt.

Sociale en maatschappelijke competenties

Leerlingen oefenen met luisteren, samenwerken, kritisch denken, conflicten oplossen, besluiten nemen en verantwoordelijkheid dragen. Daarbij leren zij respectvol communiceren, zowel offline als online. De school biedt hiervoor een veilige oefenplaats waarin leerlingen daadwerkelijk kunnen meepraten, kiezen, bijdragen en terugkijken op hun handelen.

Diversiteit en samenhang

Leerlingen maken kennis met verschillen tussen mensen en groepen en leren stereotypering, discriminatie en uitsluiting herkennen. Het aanbod wordt doelgericht en in samenhang opgebouwd: de kerndoelen zijn verbonden met de Vreedzame School, identiteit, wereldoriëntatie, relationele en seksuele vorming, digitale geletterdheid en activiteiten in de school en de omgeving.

Het schoolcurriculum is geordend volgens de geldende SLO-kerndoelen burgerschap voor het primair onderwijs:

- kerndoel 19 Democratische oefenplaats
- kerndoel 20 Samenleven in een democratische rechtsstaat
- kerndoel 21 Vormgeven aan democratische en maatschappelijke betrokkenheid.

De drie kerndoelen zijn uitgewerkt in vijf doelonderdelen: 19A sociale en maatschappelijke competenties, 20A basiswaarden van de democratische rechtsstaat, 20B diversiteit in de samenleving, 21A democratische betrokkenheid en 21B maatschappelijke betrokkenheid. In de volgende tabel verbinden we deze landelijke doelen rechtstreeks aan onze schoolspecifieke succescriteria en aan het bewijs waarmee we het leren en ervaren zichtbaar maken.

Uitwerking kerndoelen en succescriteria

De kerndoelen bestaan uit een aanbodsdoel voor de school en doelen waarbij de leerling leert, verkent en ervaringen opdoet. Daarom volgt de school niet alleen wat leerlingen beheersen, maar ook of het bedoelde aanbod en de vereiste ervaringen daadwerkelijk zijn gerealiseerd. Persoonlijke overtuigingen worden niet beoordeeld.

Kerndoel	Landelijke bedoeling	Schooleigen succescriteria	Bewijs van leren en ervaren
19A Democratische oefenplaats	De school stimuleert sociale en maatschappelijke competenties.	Alle groepen krijgen aantoonbaar aanbod over basiswaarden en diversiteit, oefenen sociale en kritische denkvaardigheden, communiceren respectvol offline en online en nemen deel aan activiteiten voor sociale cohesie en actief burgerschap.	Uitvoeringscheck, observaties, leerlingstem en bewijs van participatie.
20A Basiswaarden	De leerling redeneert over vrijheid, gelijkwaardigheid en solidariteit.	Aan het einde van groep 8 beschrijft de leerling de drie basiswaarden, verbindt deze met Grondwet, kinder- en mensenrechten, herkent spanning tussen waarden en gebruikt de waarden bij dialoog en conflicten.	Kennistaak, dialoog- of dilemmaopdracht en observatie.
20B Diversiteit	De leerling verkent hoe die kan omgaan met diversiteit.	De leerling beschrijft relevante aspecten van diversiteit, verkent de eigen identiteit, herkent stereotypering, discriminatie en uitsluiting en oefent gelijkwaardige omgang, perspectiefwisseling en oordeelsuitstel.	Portfolio, casusopdracht, gesprek en veiligheids- of inclusiesignalen.
21A Democratische betrokkenheid	De leerling verkent mogelijkheden om democratisch te handelen.	De leerling beschrijft inspraak, verkiezingen en vertegenwoordiging, neemt deel aan besluitvorming, brengt een standpunt in, luistert naar argumenten, oefent compromisvorming en benoemt de eigen bijdrage.	Leerlingenraad of klassenvergadering, besluitvormingsproduct en reflectie.
21B Maatschappelijke betrokkenheid	De leerling verkent mogelijkheden om bij te dragen aan de samenleving.	De leerling benoemt rollen, rechten en plichten, onderzoekt maatschappelijke initiatieven, verkent actuele en duurzaamheidsvraagstukken en ervaart hoe die vanuit eigen idealen kan bijdragen aan het welzijn van anderen.	Onderzoek, maatschappelijke activiteit en reflectie op bijdrage en effect.

Digitale communicatie is binnen burgerschap expliciet onderdeel van 19A. Breder onderwijs over digitale media, informatie, privacy, algoritmen en artificiële intelligentie wordt in samenhang met de afzonderlijke kerndoelen digitale geletterdheid gepland.

Schoolambities voor de planperiode:

- Alle groepen voeren jaarlijks aantoonbaar het afgesproken kernprogramma uit en leggen minimaal twee rijke burgerschapsactiviteiten vast.
- Iedere leerling neemt jaarlijks deel aan ten minste één vorm van inspraak en één maatschappelijke of gemeenschapsgerichte activiteit.

- In groep 8 toont minimaal 80% van de leerlingen het afgesproken beheersingsniveau; voor de overige leerlingen is een passende vervolgaanpak vastgelegd.
- De veiligheids- en inclusiegegevens laten geen structurele verslechtering zien; signalen van uitsluiting of discriminatie leiden altijd tot analyse en actie.
- Het team bespreekt jaarlijks de opbrengsten en neemt waar mogelijk/nodig ten minste één onderbouwd verbeterbesluit voor doelen, aanbod of pedagogisch handelen.

Doorgaande lijn aanbod per bouw

1. De Vreedzame School

We volgen consequent het actuele jaarprogramma van de Vreedzame School. In de school is de Vreedzame School herkenbaar door o.a. de foto's van de leerlingenmediatoren, de posters met de basisprincipes, de 'wereld'bal, de schoolregels en groepsafspraken

In de eerste periode na de zomervakantie starten we met een periode van de Gouden Weken waarmee gewerkt wordt aan een veilig groepsklimaat. Nieuwe leden van de leerlingenraad worden gekozen en de nieuwe leerlingmediatoren worden getraind door twee leerkrachten vanuit de werkgroep Burgerschap.

De ouders zijn op de hoogte van het lesprogramma van de Vreedzame School doordat we periodiek de thema's toelichten in de oudernieuwsbrief en de algemene informatie op de website. De leerlingenraad stelt zich voor in de oudernieuwsbrief van september of oktober. De diplomering van de leerlingmediatoren wordt gevierd met alle leerlingen en de ouders van de betreffende leerlingen.

De werkgroep Burgerschap bewaakt de kwaliteit van de uitvoering van het lesprogramma.

In het werkplan van de werkgroep staan de jaarlijkse doelen, plannen, wijze van uitvoeren en evaluatie. Leden van de werkgroep bespreken met het team onderdelen van Burgerschap op vergaderingen.

2. Identiteit

De St. Aloysiuschool is een katholieke school met een diverse team- en ouderpopulatie wat betreft religieuze verbondenheid en/of betrokkenheid. Wij verbinden Burgerschap met katholieke en christelijke waarden en de methode Hemel en Aarde. Bij deze waarden is te denken aan gelijkwaardigheid, vrijheid, verantwoordelijkheid, naastenliefde, menselijke waardigheid en ruimte voor verschil.

De werkgroep Burgerschap heeft als opdracht de integratie te bevorderen en het team hierin te begeleiden. We werken samen met de katholieke Nicolaaskerk met het vieren van verschillende christelijke feesten zoals Pasen en Kerstmis. We vieren Allerzielen en Allerheiligen binnen de school waarbij de kinderen het verhaal horen van St. Aloysius en samen met hun leerkracht of ouders de mensen kunnen herdenken die niet meer leven.

De leerlingen leren tradities kennen uit de christelijke en katholieke cultuur en ze krijgen rituelen aangeboden waarmee ze vreugde en verdriet in hun leven een vorm kunnen geven.

3. Eigen initiatief/eigenaarschap t.a.v. maatschappelijke thema's

- Leerlingen krijgen de ruimte eigen initiatieven te ontwikkelen. Teamleden (meestal de eigen leerkracht) begeleiden deze leerlingen.

Voorbeelden van de afgelopen jaren zijn:

- Acties voor Oekraïne
- Organisatie van een voetbaltoernooi voor de bovenbouw

We sluiten in ons aanbod aan bij thema's die leven in de lokale gemeenschap of op nationaal/internationaal niveau. Voorbeelden van de afgelopen jaren zijn:

- Actie inzamelen elektronisch materiaal in het kader van duurzaamheid
- Actie voor de voedselbank
- Actie voor cadeaupakketten voor de lokale bevolking

- Kerstkaarten voor ouderen in Baarn
- Leerlingenraad In gesprek met de wethouder van Baarn en ambtenaar over de kwaliteit van voorzieningen en infrastructuur in Baarn voor kinderen
- Meedoen met de vacature voor kinderburgemeester en kinderraad van de gemeente Baarn
- Actie voor een school in Afrika met een stichting vanuit Baarn.

4. Gastlessen en informatie over specifieke thema's

Leerlingen in de bovenbouw krijgen jaarlijks een aanbod van gastlessen die inspelen op burgerschap met betrekking tot enkele thema's, onder andere:

- Omgaan met social media en veilig internetten (bureau HALT)
- Tweede Wereld oorlog: de holocaust en Anne Frankkrant
- Omgaan met groepsdruk: preventielessen 'Nee, ik doe niet mee'
- Participatie bij de 4/5 mei activiteiten in de gemeente Baarn

5. Wereldoriëntatie

De methode Faqta gebruiken we voor ons aanbod van wereldoriëntatie. We werken met een jaarlijks werkplan. De werkgroep houdt zicht op de kwaliteit van de uitvoering van Faqta, biedt een overzicht van het jaarprogramma en bereidt een schoolbreed thema voor.

Het schoolbrede thema kan relatie hebben met burgerschap. Thema's vanaf groep 5 die een directe relatie met burgerschap hebben zijn leven in vrijheid, wat een regel, onze democratie, de toekomst van Nederland.

6. Digitale geletterdheid

De werkgroep Digitale geletterdheid werkt met een jaarlijks werkplan. De werkgroep onderzoekt het aanbod voor digitale geletterdheid binnen Faqta, De Vreedzame School en het programma van de Programmeerschool.

Het aanbod moet w.b. inhoud voldoen aan de vier gebieden van digitale geletterdheid nl.

- Mediawijsheid
- Computational thinking
- ICT basisvaardigheden
- Informatievaardigheden

7. Relationele en seksuele vorming

Voor relationele en seksuele vorming werken we met lessen van 'Kriebels in je buik' voor de groepen 1 t/m 8. De werkgroep bereidt jaarlijks ook een activiteit voor met Paarse Vrijdag, in het kader van inclusie, en zorgt voor lesmateriaal en informatiemateriaal.

Kortom: de Vreedzame School vormt de ruggengraat van het burgerschapsaanbod. Faqta, Hemel en Aarde, Kriebels in je buik, digitale geletterdheid, literatuur, actualiteit, gastlessen, excursies en participatie verbreden en verdiepen het aanbod. Een methode is een middel: de leerkracht bewaakt dat doelen expliciet worden gemaakt, geoefend en geëvalueerd. Het aanbod is hieronder weergegeven:

Opbouw door de school

In alle bouwen werken we aan de vijf doelonderdelen. De complexiteit neemt toe: jonge leerlingen ervaren en benoemen, in de middenbouw leren leerlingen verklaren en vergelijken en in de bovenbouw redeneren zij over belangen, rechten, waarden en hun eigen handelingsmogelijkheden.

Groep 1 en 2

In groep 1 en 2 ligt de nadruk op ervaren dat je bij een gemeenschap hoort. Leerlingen oefenen met luisteren, beurt nemen, eerlijk delen, verschillen herkennen, eenvoudige afspraken maken en zorg dragen voor elkaar en de omgeving. De Vreedzame School, prentenboeken, spel, vieringen, groepsafspraken en kleine keuzemomenten vormen hiervoor de belangrijkste context. Leerlingen leren vertellen wat zij zelf kunnen doen om de groep prettig en veilig te maken.

Groep 3 en 4

In groep 3 en 4 krijgen leerlingen taal voor vrijheid, gelijkwaardigheid, solidariteit, identiteit, conflict, inspraak en verantwoordelijkheid. Via de Vreedzame School, Hemel en Aarde, Kriebels in je buik en gezamenlijke klasbesluiten oefenen zij met luisteren, redenen geven, stemmen, uitsluiting herkennen en herstelafspraken maken. Zij leren terugkijken op hun eigen bijdrage aan de groep.

Groep 5 en 6

In groep 5 en 6 worden de basiswaarden verbonden met rechten, diversiteit, vertegenwoordiging en maatschappelijke initiatieven. Thema's uit Faqta, gastlessen, nieuwsbesprekingen, online communicatie en maatschappelijke activiteiten bieden hiervoor betekenisvolle situaties. Leerlingen vergelijken perspectieven, nemen deel aan besluitvorming en onderzoeken hoe mensen en organisaties bijdragen aan de samenleving.

Groep 7 en 8

In groep 7 en 8 verdiepen leerlingen zich in de democratische rechtsstaat, grondrechten, discriminatie, besluitvormingsprocessen, duurzaamheid en mogelijke spanning tussen basiswaarden. Zij oefenen met debat, dialoog en compromisvorming en doen ervaring op via de leerlingenraad, 4 en 5 mei, lessen over de Tweede Wereldoorlog, contact met de gemeente en maatschappelijke acties. Leerlingen leren een standpunt onderbouwen, rekening houden met minderheidsposities en hun eigen democratische en maatschappelijke bijdrage benoemen.

Minimale didactische afspraken

De leerkracht benoemt bij burgerschapsactiviteiten het leerdoel en sluit af met reflectie of een korte check. We zetten veel coöperatieve werkvormen in voor de lessen Burgerschap.

Gevoelige onderwerpen worden niet vermeden, maar leeftijdsadequaat en veilig besproken met vaste gespreksregels.

- Leerlingen ontmoeten meerdere perspectieven; de leerkracht corrigeert feitelijke onjuistheden en begrenst uitingen die discrimineren, intimideren of onmenselijke.
- Actualiteit is aanvullend en nooit de enige leerlijn; geplande doelen blijven leidend.
- Voor leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben worden taal, rol, tempo of productvorm aangepast zonder het kernleerdoel weg te nemen.

School als democratische en veilige oefenplaats

- Burgerschap wordt niet alleen onderwezen, maar dagelijks geleefd. De schoolcultuur moet in overeenstemming zijn met de basiswaarden. Daarom gelden schoolbreed de volgende gedragsverwachtingen: **plaatje schoolregels**
- Iedere groep vertaalt deze verwachtingen in de eerste schoolweken samen met leerlingen naar groepsafspraken. De groep evalueert ze minimaal na de herfstvakantie en halverwege het jaar. Afspraken zijn zichtbaar, positief geformuleerd en verbonden aan de Vreedzame School en de leerdoelen.

Leerlingenraad

De leerlingenraad wordt jaarlijks gekozen en vergadert volgens een vaste cyclus. De leden halen onderwerpen op in de groepen, bespreken deze met de directie en koppelen besluiten terug. Agenda's, besluiten en zichtbare opvolging laten zien dat leerlinginspraak betekenis heeft.

Leerlingmediatoren

Opgeleide leerlingmediatoren helpen medeleerlingen bij het vreedzaam oplossen van conflicten. Zij worden geselecteerd, getraind en begeleid door de werkgroep Burgerschap. De school evalueert jaarlijks wat de mediatie oplevert, zonder onnodige persoonsgegevens vast te leggen.

Besluitvorming in de groep

Leerlingen oefenen tijdens groepsgesprekken en klassenvergaderingen met voorstellen doen, argumenten geven, luisteren, stemmen en omgaan met de uitkomst. De leerkracht biedt echte keuzeruimte binnen duidelijke grenzen.

Maatschappelijke participatie

Leerlingen leveren gedurende hun schoolloopbaan bijdragen aan de school of de omgeving. De activiteit wordt gekoppeld aan een leerdoel en afgesloten met een terugblik op de eigen bijdrage en het bereikte effect.

Herstel na een conflict

Na een conflict is er aandacht voor wat er is gebeurd, welke gevolgen dit had, wie verantwoordelijkheid neemt en wat nodig is voor herstel. Bij ernstige of herhaalde signalen volgt de school het veiligheidsbeleid.

Sociale veiligheid, inclusie en begrenzing

Sociale veiligheid is een voorwaarde voor burgerschapsleren en tegelijk een terrein waarop basiswaarden zichtbaar worden. Dit beleidsplan vervangt het afzonderlijke veiligheidsplan, anti-pestprotocol, meldcode of schorsings- en verwijderingsbeleid niet. Het legt wel vast hoe deze documenten samenhangen.

Pesten, discriminatie en uitsluiting

Iedere melding wordt serieus genomen. De school signaleert, grijpt in, organiseert waar passend herstel en biedt nazorg. Jaarlijks worden patronen besproken in samenhang met het veiligheidsplan en anti-pestprotocol. Chantal van Remmerden is anti-pest coördinator.

Grensoverschrijdend gedrag

Teamleden kennen de signalen en meldroutes. Bij acute onveiligheid gaat bescherming vóór dialoog of herstel.

Huiselijk geweld en kindermishandeling

De school werkt volgens de meldcode. Annalies Nieuwenhuis ondersteunt als aandachtsfunctionaris medewerkers en alleen bevoegde functionarissen verwerken gevoelige informatie.

Sociale media en digitaal gedrag

Leerlingen krijgen jaarlijks onderwijs over privacy, groepsdruk, beeldgebruik, misinformatie en online uitsluiting. Het protocol sociale media en het IBP-beleid zijn daarbij leidend.

Schorsing en verwijdering

De school handelt volgens het actuele bovenschoolse beleid en de wettelijke procedure. Maatregelen zijn zorgvuldig, uitlegbaar en proportioneel.

Veiligheid van medewerkers

Ook signalen en incidenten die medewerkers betreffen worden geregistreerd, besproken en opgevolgd binnen het Arbo- en personeelsbeleid.

Participatie van leerlingen, ouders en omgeving

Leerlingen worden niet alleen bevroegd, maar krijgen invloed binnen passende kaders. De leerlingenraad bespreekt jaarlijks ten minste het schoolklimaat, inclusie en een onderwerp uit de lokale omgeving. Leerlingen ontvangen terugkoppeling over wat met hun inbreng gebeurt.

Ouders worden via nieuwsbrief, website en ouderavonden geïnformeerd over doelen en thema's. Jaarlijks worden ouders via MR, enquête of dialoog betrokken bij evaluatie en doorontwikkeling. Ouders kunnen bijdragen als bron of partner, maar de school bewaakt de professionele regie en pluriformiteit.

De school werkt waar passend samen met onder meer gemeente Baarn, bibliotheek, levensbeschouwelijke organisaties, welzijns- en jeugdpartners en aanbieders van gastlessen. Voor iedere samenwerking is vooraf duidelijk welk leerdoel, welke rol en welke privacyafpraak geldt.

Rollen en verantwoordelijkheden

- **Het bevoegd gezag** stelt kaders, ziet toe op de wettelijke kwaliteit en ondersteunt de school.
- **De directeur** is eindverantwoordelijk voor samenhang, uitvoering, middelen, professionalisering, evaluatie en verantwoording.
- **De coördinator Burgerschap** beheert de doelenmatrix, ondersteunt het team, verzamelt gegevens en bereidt de jaarlijkse analyse en verbetervoorstellen voor.
- **De leerkracht** voert het afgesproken aanbod uit, maakt leerdoelen expliciet, creëert een veilige oefenplaats, observeert de ontwikkeling en legt kernbewijs vast.
- **De kwaliteitscoördinator** verbindt burgerschapsgegevens met de bredere kwaliteitszorg en passende ondersteuning.
- **De aandachtsfunctionaris** adviseert bij signalen en bewaakt de uitvoering van de eigen protocollen.
- **De leerlingenraad** vertegenwoordigt de leerlingstem, agendeert onderwerpen en koppelt terug naar de groepen.
- **De MR** bespreekt beleid en resultaten en oefent de wettelijke medezeggenschapsrechten uit.
- **Ouders en verzorgers** zijn gesprekspartner, delen relevante signalen en ondersteunen respectvolle deelname aan de schoolgemeenschap.

Monitoring opbrengsten en kwaliteitszorg

De school gebruikt meerdere bronnen. Een tevredenheids- of veiligheidsvragenlijst alleen toont onvoldoende of burgerschapsdoelen worden bereikt. Daarom worden leerlingproducten, observaties, gesprekken, participatiegegevens en vragenlijsten gecombineerd. De analyse is op school- en groepsniveau en waar zinvol op leerlingniveau; de school voorkomt etikettering van overtuigingen.

Wat we volgen

Kerdoel 19A. Tweemaal per jaar controleren we of het afgesproken aanbod en de democratische oefenplaats in alle groepen zichtbaar zijn. We gebruiken daarvoor groepsplanning, leerlingstem, observaties en voorbeelden van participatie.

Kerdoel 20A. Aan het einde van groep 8 brengen we met een leeftijdsadequate kennis-, dialoog- of dilemmaopdracht in beeld hoe leerlingen redeneren over basiswaarden en rechten.

Kerdoel 20B. Met gesprekken, casussen en gerichte observaties volgen we hoe leerlingen omgaan met diversiteit, perspectieven en gelijkwaardige behandeling.

Kerdoel 21A. Besluitvormingsproducten, observaties en leerlingreflecties laten zien hoe leerlingen deelnemen aan inspraak, luisteren, compromissen sluiten en hun eigen bijdrage beoordelen.

Kerdoel 21B. Onderzoek, maatschappelijke activiteiten en reflecties maken zichtbaar hoe leerlingen verantwoordelijkheid nemen en mogelijkheden verkennen om bij te dragen aan de samenleving.

Schoolklimaat en inclusie. Leerlinggesprekken, de leerlingenraad, de jaarlijkse veiligheidsmonitor en incidentgegevens geven aanvullende informatie over veiligheid, inclusie en de ruimte om mee te doen.

De coördinator Burgerschap bundelt de gegevens jaarlijks. Het team bespreekt patronen en verschillen tussen groepen en stelt vast wat goed gaat en wat verbetering vraagt. De uitkomsten worden gedeeld met de directie en de MR en vertaald naar het jaarplan. Waar passend ontvangen leerlingen en ouders terugkoppeling.

Beslisregels

- Bij een schoolbrede score onder de vastgestelde norm volgt een oorzaakanalyse en een verbeteractie met eigenaar en termijn.
- Bij een verschil tussen groepen onderzoekt de school eerst uitvoering, lestijd en beoordelingsconsistentie voordat conclusies over leerlingen worden getrokken.
- Bij signalen van discriminatie, onveiligheid of structurele uitsluiting treedt het veiligheidsprotocol onmiddellijk in werking; wachten op de jaaranalyse is niet toegestaan.
- Iedere analyse bevat ook leerling- en waar mogelijk ouderperspectief. De directie besluit en rapporteert wat wordt voortgezet, gestopt of versterkt.

Jaarcyclus 2026–2027

- **Augustus en september.** De groepen maken afspraken, het aanbod wordt gepland, de leerlingenraad wordt gekozen en actuele maatschappelijke vraagstukken worden geïnventariseerd.
- **Oktober en november.** De coördinator en het team voeren een eerste uitvoeringscheck uit en bespreken signalen over inclusie en veiligheid.
- **Januari en februari.** Groepsafspraken en leerlingwerk worden tussentijds geëvalueerd. Het team stemt het gebruik van observaties op elkaar af.
- **Februari en maart.** De veiligheidsmonitor en de leerling- en ouderstem worden verzameld en besproken.
- **April en mei.** De kerndoelopdrachten in groep 8 en het bewijs van ervaringen en participatie worden verzameld. In alle groepen wordt de uitvoering van kerndoel 19A gecontroleerd.
- **Juni.** De school analyseert de opbrengsten met team, leerlingenraad en MR en neemt verbeterbesluiten voor het volgende jaar.
- **Juli.** De evaluatie wordt verwerkt in het jaarplan en de planning voor de nieuwe cyclus.

Professionalisering en borging

Nieuwe medewerkers ontvangen bij de start informatie over de visie, kerndoelen, de Vreedzame School, gespreksdidactiek, veiligheidsroutes en de doelenmatrix.

Dit plan is verbonden met het schoolplan en wordt in de schoolgids op hoofdlijnen verantwoord. Jaarplannen bevatten concrete doelen, middelen en eigenaren. De jaarlijkse evaluatie wordt besproken met team, leerlingenraad en MR. De directeur stelt na besluitvorming de actualisatie vast.